

KUI VÄIKE-MAARJA MAIL KOLHOOSE TEHTI

1.

Iga kolhoosi ajalugu algab päevast, mil tema maaldel tekkis esimene väike põllumajanduslik artell. Väike-Maarja kolhoos võib oma 40. sünnipäeva tähistada esimesena meie rajoonis.

Alguse sai kõik 1948. aasta 2. aprillil, mil üheksa Aburi põllumeest (Evald Kreek, Karl Kreek, Aleksander Kadarpiik, Rudolf Langemets, August Krihvel, Heinrich Nurkse, Rudolf Aasmäa, Aksel Jaaguri ja Heinrich Mühlbaum) koos peredega ühinesid «Uue Elu» kolhoosiks. Kõigil neil olid korralikud, suhteliselt jõukad talud.

Eero Langemets (asutajaliige): «Ega meid keegi sundinud. Need, kes läksid, läksid ikka ise.»

August Krihvel (asutajaliige): «Meie läksime varuks valmis, et on kergem ja oligi kergem! Neil, kes pärast sunniviisi tulid, oli halvem. Autoga sõidutati osa minema, siis tulid kõik, robin taga.»

Taludele pandud maksud olid liiga suured (vt. «Horisont» nr. 2 1988, lk. 12), nende maksmine kurnas talusid, soov kodu iga hinna eest säilitada oli tugev. Mõte ise tuli Vao vallamajast.

A. Krihvel: «Sain Väike-Maarjas Krausiga (Vao Valla Täitevkomitee esimees) kokku, tema ütles: «Kuule, Krihvel! Parem on kolhoosi ikka pükstega minna kui püksata!» See oli tema jutt, jah, ja siis kirjutasingi alla.»

Tolleaegse Vao valla komsomolisekretär Olev Kuhi on 1972. a. kirjutanud: «Kohapeal tehti kolhoosi moodustamine ülesandeks ELKNU Vao vallakomiteele.» Olev Kuhi käiski Aburi talunikega rääkimas. Oli mitu nõupidamist. Kui nõusse saadi üheksa peret, peetigi asutamiskoosolek, sest kolhoosi näidispõhikirja järgi, mis oli vastu võetud 1935. a. I üleliidulisel kolhoosnikute kongressil, oli ette nähtud initsiatiivgrupi suuruseks vähemalt 9 talumajapidamist. 1. maiks 1948. a. oli Eestis 57 kolhoosi.

2. aprilli koosolekul, mis peeti Evald Kreegi majas (18. märtsil 1978. a. tähistatud mälestustahvliga), olid kohal EK(b)P Keskkomitee esindaja Hendrikson ja Virumaa maakonnakomitee sekretär Bolšagin: «Uue Elu» esimeheks valiti A. Kadarpiik.

Inimesed asusid hoolega tööle ja töö laabus. Ühistööd ei unustatud selles kolhoosis neilgi raskeil aastail, mil mõnede ümberkaudsete majandite inimesed juba igasuguse lootuse kaotasid ja tööst loobusid. «Uue Elu» kolhoos jäi ka Väike-Maarja rajooni ajal üheks paremaks.

Eero Langemets (esimees 1949—1955): «Aastad 51—55 olid rasked küll. Aga inimesed käisid ikka tööl. Kui oli tarvis külvata, siis külv käis, kui oli heinaaeg, siis oli ikka kiire ja söödapuudust ei tulnud.»

Esimese aasta töötasu oli tolle aja kohta korralik. (Rahasummad praeguses vääringus.)

	1948	1950
Peresid	18	33
Teraviljasaak aidakaalus (ts)	11,9	13,1
Kartuleid hektarilt (ts)	119	59
Piima lehma kohta (kg)	1403	1862
Normipäevatasu		
Raha (rbl.)	0,30	0,18
Vilja (kg)	7	3
Kartuleid (kg)	4	1
Põhku (kg)	3	1

Ülejäanud 16 Väike-Maarja majandi territooriumil asunud kolhoos; loodi siis, kui ühisteele asus 54⁹/₁₀ Eesti talumajapidamistest, s. o. vahetult pärast 25. märtsi 1949. a. Kümne päevaga tekkis 15 põllumajanduslikku artelli: 31. märtsil «Kiir» Kaarma Tagakülas ja «Õigus» Eipris, 1. aprillil Käru kolhoos ja «Kevad» Koonu külas, 7. aprillil «Ühine Jõud» Äntu külas, «Edu» Kaarmal, «Oktoobri Võit» Ärnal ja «Tee Tõusule» Koonu asunduses, 8. aprillil «Õit-seng» Männisalul, «Punane Liiv» Raekülas, «Vambola» Pandiveres, «Energia» Äntu-Tagakülas ja Porkuni kolhoos Porkuni-Kännukülas, 9. aprillil Ebavere kolhoos Äntu-Sandimetsas, 10. aprillil «Võimas» Imukveres.

(Jätkub)

Esimese kolhoos Rakvere rajoonis asutati Aburis selles majas 2. aprillil 1948.